

32003L0018

15.4.2003

ÚŘEDNÍ VĚSTNÍK EVROPSKÉ UNIE

L 97/48

SMĚRNICE EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY 2003/18/ES

ze dne 27. března 2003,

kterou se mění směrnice Rady 83/477/EHS o ochraně zaměstnanců před riziky spojenými s expozicí azbestu při práci

(Text s významem pro EHP)

EVROPSKÝ PARLAMENT A RADA EVROPSKÉ UNIE,

s ohledem na Smlouvu o založení Evropského společenství, a zejména na čl. 137 odst. 2 této smlouvy,

s ohledem na návrh Komise ⁽¹⁾ vypracovaný po konzultaci se sociálními partnery a s Poradním výborem pro bezpečnost, hygienu a ochranu zdraví při práci,

s ohledem na stanovisko Hospodářského a sociálního výboru ⁽²⁾,

po konzultaci s Výborem regionů,

v souladu s postupem stanoveným v článku 251 Smlouvy ⁽³⁾,

vzhledem k těmto důvodům:

- (1) Ve svých závěrech ze dne 7. dubna 1998 o ochraně zaměstnanců před riziky spojenými s expozicí azbestu ⁽⁴⁾ Rada vyzvala Komisi, aby předložila návrhy změny směrnice 83/477/EHS ⁽⁵⁾, zejména s ohledem na nutnost přehodnotit a upravit ochranná opatření pro osoby, které jsou nyní riziku nejvíce vystaveny, zejména zaměstnance, kteří azbest odstraňují, a zaměstnance, kteří náhodně přicházejí do styku s azbestem při práci během oprav a údržby.
- (2) V těchto závěrech byla Komise rovněž vyzvána, aby předložila návrhy změny směrnice 83/477/EHS s ohledem na podrobné studie o limitních hodnotách expozice chrysotilu a o metodách měření obsahu azbestu ve vzduchu na základě metody přijaté Světovou zdravotnickou organizací (WHO). Podobná opatření by měla být přijata pro náhradní vlákna.
- (3) Hospodářský a sociální výbor ve svém stanovisku o azbestu ⁽⁶⁾ vyzval Komisi, aby přijala nová opatření ke snížení rizik, jimž jsou zaměstnanci vystaveni.

- (4) Zákaz uvádění na trh a užívání chrysotilových azbestů zavedený směrnicí Rady 76/769/EHS ze dne 27. července 1976 o sbližování právních a správních předpisů členských států týkajících se omezení uvádění na trh a používání některých nebezpečných látek a přípravků ⁽⁷⁾ s účinkem ode dne 1. ledna 2005 přispěje k významnému snížení expozice zaměstnanců azbestu.

- (5) Všichni zaměstnanci by měli být chráněni před riziky spojenými s expozicí azbestu, a proto by měly být zrušeny odchylky stanovené pro námořní a letecké odvětví.

- (6) Za účelem zajištění jednoznačnosti definice vláken je třeba vlákna nově definovat buď pomocí mineralogických termínů, nebo jejich čísla CAS (Chemical Abstract Service).

- (7) Aniž jsou dotčeny ostatní předpisy Společenství týkající se uvádění na trh a používání azbestu, mělo by omezení činností, při nichž jsou zaměstnanci vystaveni azbestu, hrát velmi významnou úlohu při prevenci chorob souvisejících s touto expozicí.

- (8) Systém oznamování činností zahrnujících expozici azbestu je třeba přizpůsobit novým pracovním situacím.

- (9) Je důležité vyloučit činnosti, při nichž jsou zaměstnanci vystaveni azbestovým vláknům při těžbě azbestu nebo při výrobě a zpracování azbestových výrobků nebo při výrobě a zpracování výrobků, které obsahují záměrně přidaná azbestová vlákna, s ohledem na jejich vysokou a obtížně předvídatelnou úroveň expozice.

- (10) S přihlédnutím k nejnovějším technickým poznatkům je nezbytné přesněji vymezit metodu odběru vzorků používanou pro měření obsahu azbestu ve vzduchu a metodu počítání vláken.

- (11) I když dosud nebylo možné stanovit expoziční práh, pod kterým azbest nepředstavuje riziko rakoviny, je vhodné snížit limitní hodnotu expozice azbestu při práci.

⁽¹⁾ Úř. věst. C 304 E, 30.10.2001, s. 179 a

Úř. věst. C 203 E, 27.8.2002, s. 273.

⁽²⁾ Úř. věst. C 94, 18.4.2002, s. 40.

⁽³⁾ Stanovisko Evropského parlamentu ze dne 11. dubna 2002 (dosud nezveřejněné v Úředním věstníku), společný postoj Rady ze dne 23. září 2002 (Úř. věst. C 269 E, 5.11.2002, s. 1) a rozhodnutí Evropského parlamentu ze dne 17. prosince 2002 (dosud nezveřejněné v Úředním věstníku). Rozhodnutí Rady ze dne 18. února 2003 (dosud nezveřejněné v Úředním věstníku).

⁽⁴⁾ Úř. věst. C 142, 7.5.1998, s. 1.

⁽⁵⁾ Úř. věst. L 263, 24.9.1983, s. 25. Směrnice naposledy pozměněná směrnicí 98/24/ES (Úř. věst. L 131, 5.5.1998, s. 11).

⁽⁶⁾ Úř. věst. C 138, 18.5.1999, s. 24.

⁽⁷⁾ Úř. věst. L 262, 27.9.1976, s. 201. Směrnice naposledy pozměněná směrnicí Komise 2001/91/ES (Úř. věst. L 286, 30.10.2001, s. 27).

- (12) Po zaměstnavatelích by se mělo vyžadovat, aby před zahájením každého projektu odstraňování azbestu zjistili přítomnost nebo předpokládanou přítomnost azbestu v budovách nebo zařízeních a sdělili tuto informaci ostatním osobám, které by mohly být vystaveny azbestu při jeho používání, při údržbě nebo při jiných činnostech v dané budově nebo na budově.
- (13) Je třeba zajistit, aby demoliční práce nebo odstraňování azbestu prováděly podniky, které jsou obeznámeny se všemi bezpečnostními opatřeními, které je třeba přijmout pro ochranu zaměstnanců.
- (14) Je třeba zajistit zvláštní školení zaměstnanců, kteří jsou vystaveni nebo mohou být vystaveni azbestu, aby se tak významným způsobem přispělo ke snížení rizik spojených s touto expozicí.
- (15) Obsah seznamů expozice a zdravotní dokumentace stanovených ve směrnici 83/477/EHS je třeba uvést v soulad s dokumentací uvedenou ve směrnici Rady 90/394/EHS ze dne 28. června 1990 o ochraně zaměstnanců před riziky spojenými s expozicí karcinogenům při práci (šestá samostatná směrnice ve smyslu čl. 16 odst. 1 směrnice 89/391/EHS) ⁽¹⁾.
- (16) Praktická doporučení pro klinické vyšetření zaměstnanců vystavených expozici je třeba aktualizovat na základě nejnovějších lékařských poznatků za účelem včasného rozpoznání patologických změn souvisejících s azbestem.
- (17) Jelikož cílů navržené akce, jmenovitě zlepšení ochrany zaměstnanců před riziky spojenými s expozicí azbestu při práci, nemůže být uspokojivě dosaženo na úrovni členských států, a proto, z důvodů rozsahu a účinků této akce, jich může být lépe dosaženo na úrovni Společenství, může Společenství přijmout opatření v souladu se zásadou subsidiarity stanovenou v článku 5 Smlouvy. V souladu se zásadou proporcionality stanovenou v uvedeném článku tato směrnice nepřekračuje rámec toho, co je nezbytné pro dosažení uvedeného cíle.
- (18) Změny uvedené v této směrnici představují konkrétní příspěvek k vytvoření sociálního rozměru vnitřního trhu.
- (19) Tyto změny se omezují na minimum, aby zbytečně nebránily vzniku a rozvoji malých a středních podniků.
- (20) Směrnice 83/477/EHS by proto měla být změněna,

PŘIJALY TUTO SMĚRNICI:

Článek 1

Směrnice 83/477/EHS se mění takto:

1. V článku 1 se zrušuje odstavec 2.
2. Článek 2 se nahrazuje tímto:

„Článek 2

Pro účely této směrnice se „azbestem“ rozumějí tyto vláknité křemičitany:

- aktinolit CAS č. 77536-66-4 (*),
- amosit CAS č. 12172-73-5 (*),
- antofylit CAS č. 77536-67-5 (*),
- chrysotil CAS č. 12001-29-5 (*),
- krokydolit CAS č. 12001-28-4 (*),
- tremolit CAS č. 77536-68-6 (*).

(*) Číslo v rejstříku Chemical Abstract Service (CAS). “

3. V článku 3:

- a) se odstavec 3 nahrazuje tímto:

„3. Pokud je expozice zaměstnance sporadická a její intenzita nízká a je-li z výsledků posouzení rizik podle odstavce 2 zřejmé, že limitní hodnota expozice pro azbest nebude ve vzduchu na pracovišti překročena, nemusí se články 4, 15 a 16 použít, pokud práce zahrnuje:

- a) krátké, přerušované činnosti související s údržbou, během nichž se zachází pouze s nedrolivými materiály;
- b) odstraňování neporušených materiálů, v nichž jsou azbestová vlákna pevně vázána v matici, při kterém nedochází k rozrušení takových materiálů;
- c) zapouzdření nebo zatěsnění materiálů obsahujících azbest, které jsou v dobrém stavu;
- d) sledování a kontrolu vzduchu a odběr vzorků s cílem zjistit, zda určitý materiál neobsahuje azbest.“;

- b) vkládá se nový odstavec, který zní:

„3a. Členské státy po konzultaci se sociálními partnery v souladu s vnitrostátními právními předpisy a zvyklostmi stanoví praktické pokyny pro určení sporadické expozice a expozice nízké intenzity, jak je stanoveno v odstavci 3.“

4. Článek 4 se mění takto:

- a) bod 2 se nahrazuje tímto:

„2. Oznámení podá zaměstnavatel příslušnému orgánu členského státu před započítáním prací v souladu s vnitrostátními právními a správními předpisy.

Toto oznámení musí zahrnovat alespoň stručný popis:

- a) umístění staveniště;
- b) typů a množství používaného nebo přemísťovaného azbestu;
- c) prováděných činností a použitých postupů;

⁽¹⁾ Úř. věst. L 196, 26.7.1990, s. 1 Směrnice naposledy pozměněná směrnicí 1999/38/ES (Úř. věst. L 138, 1.6.1999, s. 66).

d) počtu zaměstnanců, kteří se prací účastní;

e) data započetí prací a doby jejich trvání;

f) opatření přijatých za účelem omezení expozice zaměstnanců azbestu.“

b) bod 4 se nahrazuje tímto:

„4. Pokaždé, když by změna pracovních podmínek mohla vést k významnému zvýšení expozice azbestovému prachu nebo prachu z materiálů obsahujících azbest, musí být podáno nové oznámení.“

5. článku 5 se doplňuje nový pododstavec, který zní:

„Aniž je dotčeno použití jiných předpisů Společenství o uvádění na trh a používání azbestu, činnosti, při nichž jsou pracovníci vystaveni působení azbestových vláken při těžbě azbestu nebo při výrobě a zpracování azbestových výrobků nebo při výrobě a zpracování výrobků, které obsahují záměrně přidaný azbest, se zakazují, s výjimkou zpracování a zneškodňování materiálů vzniklých v důsledku demolice a odstraňování azbestu.“

6. Článek 6 se nahrazuje tímto:

„Článek 6

U všech činností uvedených v čl. 3 odst. 1 musí být expozice zaměstnanců azbestovému prachu na pracovišti nebo prachu z materiálů, které azbest obsahují, snížena na minimum a v každém případě pod limitní hodnotu stanovenou v článku 8, zejména pomocí těchto opatření:

1. počet zaměstnanců, kteří jsou vystaveni nebo kteří by mohli být vystaveni azbestovému prachu nebo prachu z materiálů, které azbest obsahují, musí být omezen na nejnižší možný počet;
2. pracovní postupy musí být řešeny tak, aby při nich nevznikal azbestový prach, nebo pokud je to nemožné, aby se předešlo uvolňování azbestového prachu do vzduchu;
3. všechny prostory a vybavení využívané při zpracování azbestu musí být možné pravidelně a účinně čistit a udržovat;
4. azbest nebo materiál uvolňující azbestový prach nebo materiál azbest obsahující musí být skladovány a přepravovány ve vhodně utěsněném obalu;
5. odpad musí být sbírán a odstraňován z pracoviště co nejrychleji a ve vhodně utěsněných obalech opatřených štítkem upozorňujícím, že obsahují azbest. Toto opatření se nevztahuje na těžební činnosti. S tímto odpadem se dále nakládá v souladu se směrnicí Rady 91/689/EHS ze dne 12. prosince 1991 o nebezpečných odpadech (*).

(*) Úř. věst. L 377, 31.12.1991, s. 20. Směrnice naposledy pozměněná směrnicí 94/31/ES (Úř. věst. L 168, 2.7.1994, s. 28).“

7. Článek 7 se nahrazuje tímto:

„Článek 7

1. V závislosti na výsledcích počátečního posouzení rizik a s cílem zajistit dodržování limitní hodnoty stanovené v článku 8 se měření koncentrace azbestových vláken ve vzduchu na pracovišti provádí pravidelně.

2. Odběr vzorků musí být reprezentativní pro osobní expozici zaměstnance azbestovému prachu nebo prachu z materiálů, které azbest obsahují.

3. Odběr vzorků se provádí po projednání se zaměstnanci nebo jejich zástupci v podniku.

4. Odběr vzorků provádějí osoby s požadovanou kvalifikací. Odebrané vzorky se následně analyzují v souladu s odstavcem 6 v laboratořích vybavených pro počítání vláken.

5. Doba odběru vzorků musí být taková, aby bylo možné měřeními nebo časově váženými výpočty stanovit reprezentativní expozici pro osmihodinové referenční období (jedna směna).

6. Počítání vláken se provádí pokud možno pomocí PCM (mikroskop s fázovým kontrastem) v souladu s metodou doporučenou WHO (Světovou zdravotnickou organizací) v roce 1997 (*) nebo jakoukoliv jinou metodou se srovnatelnými výsledky.

Pro účely měření azbestu ve vzduchu uvedeného v předchozím pododstavci se vezmou v úvahu pouze vlákna o délce větší než pět mikrometrů, se šířkou menší než tři mikrometry a s poměrem délka/šířka větším než 3:1.

(*) Stanovení koncentrace vláken rozptýlených ve vzduchu. Doporučená metoda: pomocí optického mikroskopu s fázovým kontrastem (metoda membránového filtru), WHO, Ženeva 1997 (ISBN 92 4 154496 1).“

8. Článek 8 se nahrazuje tímto:

„Článek 8

Zaměstnavatelé zajistí, aby žádný zaměstnanec nebyl vystaven koncentraci azbestu ve vzduchu vyšší než 0,1 vlákna na cm³ vypočtené jako časově vážený průměr (TWA) za referenční období osmi hodin.“

9. V článku 9 se zrušuje odstavce 1.

10. Článek 10 se mění takto:

a) v odstavci 1 se první pododstavec nahrazuje tímto:

„Pokud je překročena limitní hodnota stanovená v článku 8, musí být zjištěny příčiny překročení a co nejrychleji přijata opatření k nápravě situace.“

b) odstavec 3 se nahrazuje tímto:

„3. Pokud expozici není možné snížit jinými prostředky a dodržení limitní hodnoty vyžaduje použití osobního ochranného dýchacího přístroje, nesmí být jeho použití trvalé a musí být omezeno na nezbytně nutné minimum pro každého zaměstnance. Pro dobu výkonu práce, při které je nutné používat takovýto přístroj, je třeba stanovit přestávky podle fyzických a klimatologických podmínek a v případě potřeby po projednání se zaměstnanci nebo jejich zástupci v souladu s vnitrostátními právními předpisy a zvyklostmi.“

11. Vkládá se nový článek, který zní:

„Článek 10a

Před započítím demoličních nebo údržbářských prací zaměstnavatelé přijmou, v případě potřeby na základě informací získaných od vlastníků objektu, veškerá opatření nezbytná ke zjištění materiálů, o nichž lze předpokládat, že obsahují azbest.

Pokud existuje sebemenší pochybnost o přítomnosti azbestu v materiálu nebo konstrukci, dodrží se použitelná ustanovení této směrnice.“

12. V článku 11 se odstavec 1 nahrazuje tímto:

„1. V případě určitých činností, jako je demolice, odstraňování, rekonstrukce a údržba, u nichž lze předpokládat překročení limitní hodnoty stanovené v článku 8 navzdory použití technických preventivních opatření pro omezení koncentrací obsahu azbestu ve vzduchu, stanoví zaměstnavatel opatření, která mají zajistit ochranu zaměstnanců během těchto prací, a to zejména tato:

- a) zaměstnanci obdrží vhodný dýchací přístroj a další osobní ochranné prostředky, které musí nosit, a
- b) umístí se výstražné tabule, na kterých se uvede, že lze předpokládat překročení limitní hodnoty stanovené v článku 8, a
- c) zabráni se rozšíření azbestového prachu nebo prachu z materiálů obsahujících azbest mimo objekt nebo pracovní prostor.“

13. V čl. 12 odst. 2 se dva první pododstavce nahrazují tímto:

„2. Plán uvedený v odstavci 1 musí stanovit nezbytná opatření pro zajištění bezpečnosti a zdraví zaměstnanců na pracovišti.

Tento plán musí zejména stanovit, že:

- azbest nebo materiály obsahující azbest se odstraní před použitím demoličních technik, s výjimkou případu, kdy by toto odstranění zaměstnance vystavilo většímu riziku, než kdyby azbest nebo materiály obsahující azbest byly ponechány na místě,
- se v případě potřeby poskytnou osobní ochranné prostředky uvedené v čl. 11 odst. 1 písm. a),

— po dokončení demoličních prací nebo odstranění azbestu je třeba překontrolovat, zda na pracovišti neexistují rizika související s expozicí azbestu, v souladu s vnitrostátními právními předpisy a zvyklostmi.“

14. Vkládají se nové články, které znějí:

„Článek 12a

1. Zaměstnavatelé zajistí vhodné školení pro všechny zaměstnance, kteří jsou vystaveni nebo by mohli být vystaveni prachu obsahujícímu azbest. Toto školení musí být zajištěno v pravidelných odstupech a musí být pro zaměstnance bezplatné.

2. Obsah školení musí být zaměstnancům snadno srozumitelný. Musí jim umožnit, aby získali znalosti a dovednosti, které jsou nezbytné pro prevenci a bezpečnost, a to zejména pokud jde o:

- a) vlastnosti azbestu a jeho účinky na zdraví, včetně synergického účinku kouření;
- b) typy výrobků nebo materiálů, které by mohly azbest obsahovat;
- c) operace, které by mohly způsobit expozici azbestu, a význam preventivních kontrol s cílem minimalizovat expozici;
- d) bezpečné pracovní postupy, kontroly a ochranná vybavení;
- e) vhodnou úlohu, volbu, výběr, omezení a správné použití dýchacího přístroje;
- f) nouzové postupy;
- g) dekontaminační postupy;
- h) zneškodňování odpadu;
- i) požadavky na lékařský dohled.

3. Praktické pokyny pro školení zaměstnanců odstraňujících azbest se vypracují na úrovni Společenství.

Článek 12b

Před prováděním demoličních prací a odstraňováním azbestu musí podniky doložit svou způsobilost v této oblasti. Tyto důkazy se stanoví v souladu s vnitrostátními právními předpisy nebo zvyklostmi.“

15. V čl. 14 odst. 2 se písmeno b) nahrazuje tímto:

„b) jestliže výsledky překračují limitní hodnotu stanovenou v článku 8, byli dotčení zaměstnanci a jejich zástupci v podniku nebo závodě co možná nejrychleji informováni o této skutečnosti a o jejích důvodech a aby se zaměstnanci nebo jejich zástupci v podniku nebo závodě byla projednána opatření, která mají být přijata, nebo v případě nouze, aby byli informováni o opatřeních, která byla přijata.“

16. V článku 15 se bod 3 nahrazuje tímto:

- „3. Zaměstnancům musí být poskytnuty informace a doporučení, pokud jde o jakékoli posouzení jejich zdravotního stavu, které mohou podstoupit po ukončení expozice.

Lékař nebo orgán odpovědný za lékařský dohled nad zaměstnanci může uvést, že lékařský dohled musí pokračovat i po ukončení expozice po dobu, kterou považuje za nezbytnou pro zachování zdraví dotyčné osoby.

Tento pokračující dohled se provádí v souladu s vnitrostátními právními předpisy nebo zvyklostmi.“

17. V článku 16 se bod 2 nahrazuje tímto:

- „2. Seznam uvedený v bodě 1 a zdravotní dokumentace uvedené v čl. 15 bodě 1 se uchovávají alespoň 40 let po ukončení expozice v souladu s vnitrostátními právními předpisy nebo zvyklostmi.“

18. V článku 16 se doplňuje nový bod, který zní:

- „3. Dokumenty uvedené v bodě 2 jsou zpřístupněny příslušnému orgánu v případě, že podnik ukončí svou činnost, v souladu s vnitrostátními právními předpisy nebo zvyklostmi.“

19. Vkládá se nový článek, který zní:

„Článek 16a

Členské státy stanoví vhodné sankce pro případ porušení vnitrostátních právních předpisů přijatých v souladu s touto směrnicí. Tyto sankce musí být účinné, přiměřené a odrazující.“

20. Příloha I se zrušuje.

21. V příloze II se bod 3 nahrazuje tímto:

- „3. Zdravotní vyšetření zaměstnanců se provádí v souladu se zásadami a postupy pracovního lékařství. Mělo by zahrnovat alespoň tato opatření:

- vedení lékařských a pracovních záznamů každého zaměstnance,

— osobní rozhovor,

— celkové klinické vyšetření, a zejména vyšetření hrudníku,

— vyšetření dýchacích funkcí (respirační objem a tempo).

O dalších vyšetřeních, jako jsou cytologická vyšetření sputa nebo rentgen hrudníku nebo počítačová tomografie, musí rozhodnout lékař nebo orgán příslušný pro lékařský dohled na základě nejnovějších poznatků, které má pracovní lékařství k dispozici.“

Článek 2

1. Členské státy uvedou v účinnost právní a správní předpisy nezbytné pro dosažení souladu s touto směrnicí nejpozději do 15. dubna 2003. Neprodleně o nich uvědomí Komisi.

Tato opatření přijatá členskými státy musí obsahovat odkaz na tuto směrnici nebo musí být takový odkaz učiněn při jejich úředním vyhlášení. Způsob odkazu si stanoví členské státy.

2. Členské státy sdělí Komisi znění vnitrostátních právních předpisů, které přijmou v oblasti působnosti této směrnice.

Článek 3

Tato směrnice vstupuje v platnost dnem vyhlášení v *Úředním věstníku Evropské unie*.

Článek 4

Tato směrnice je určena členskými státem.

V Bruselu dne 27. března 2003.

Za Evropský parlament

předseda

P. COX

Za Radu

předseda

M. STRATAKIS